

Вигідне співіснування

Офіціанте!
4000 комарів
і келих води,
будь ласка.

Широковух європейський

У кажанів дуже хороший апетит: щоночі вони з'їдають величезну кількість комах. Представник середнього за розміром виду, з довжиною тіла близько 5 см, за ніч може з'їсти 4000 комарів.

Кажани Європи — природні регулятори чисельності комах, серед яких — велика кількість шкідників сільського і лісового господарств. Допомагати кажанам не тільки екологічно, але важливо й вигідно!

Важливо!

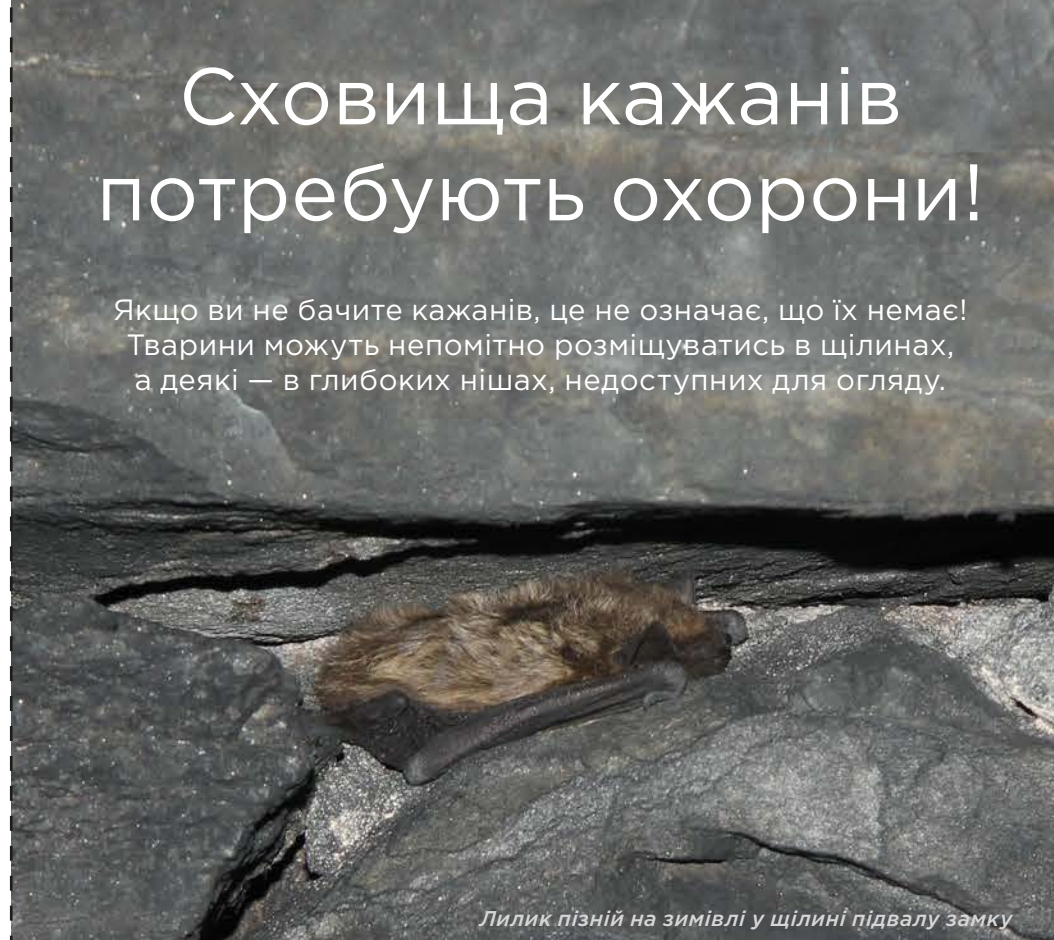
В Україні всі види рукокрилих знаходяться під охороною Національної Червоної книги, а також трьох міжнародних договорів (EUROBATS Угоди, Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ в Європі та Боннської конвенції про збереження мігруючих видів тварин).

Нічниця водяна

Сховища кажанів потребують охорони!

Якщо ви не бачите кажанів, це не означає, що їх немає! Тварини можуть непомітно розміщуватись в щілинах, а деякі — в глибоких нішах, недоступних для огляду.

Лилик пізній на зимівлі у щілині підвалу замку

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de l'Environnement, du Climat
et du Développement durable

WWW.KAZHAN.ORG.UA
WWW.FB.COM/BAT.COMMUNITY/

Текст: Л. Годлевська, А. Шпак, П. Воробей, М. Савченко
Фото: Л. Годлевська

ПІДЗЕМНІ ДОМІВКИ КАЖАНІВ

Підземелля — важливий тип сховищ для кажанів. В Україні в них, сезонно або цілорічно, живе 19 з 28 видів.

WWW.KAZHAN.ORG.UA

Кажани...

Або рукокрилі — єдині ссавці, які здатні до активного польоту.

Не мають відношення до гризунів, а складають окремий ряд ссавців.

В Україні представлені 28 видами.

Кажани Європи, в тому числі й України, живляться членистоногими (переважно комахами, а також павуками, косариками, багатоніжками).

Кажани мають дуже низькі темпи розмноження: самка народжує лише одного чи двох дитинчат на рік.

Є індикаторами якості навколишнього середовища, зменшення їх чисельності вказує на погіршення екологічної ситуації.

Вразливі тварини, які потребують охорони, їх виживання залежить від доброго ставлення з боку людини.

Кажани Європи проводять зиму в сплячці.

Нічниці, війчата та водяна, на зимівлі

Де живуть кажани?

Кажани не здатні будувати сховища, тому використовують в якості квартир дерева, тріщини у скелях, будівлі та підземелля (печери, льохи, покинуті фортифікації, шахти тощо).

Використання сховищ залежить від пори року. Влітку тварини, як правило, оселяються в теплих місцях; взимку, в період сплячки, — в прохолодних, зі стабільною температурою від 0 до +10°C.

Вухань сірий на зимівлі, вушка сховані під крилами

У прохолодних підземеллях, що не промерзають, кажани знаходять оптимальні умови для зимової сплячки. Сплячка дозволяє кажанам пережити зимовий період відсутності їжі (комах). У цей період тварини дуже вразливі — вони мають якомога ефективніше використовувати жирові запаси, накопичені влітку. Будь-яке турбування може призвести до пробудження тварин, втрати великої кількості енергії — і як наслідок — до їхньої загибелі. Кажанів в сплячці не можна турбувати (освітлювати, торкатись, довго знаходитись поруч), будити і переміщувати.

У теплих підземеллях наприкінці весни самки формують виводкові, або материнські, колонії, в яких літом народжуються та зростають молоді тваринки. Такі колонії дуже вразливі.

Не всі підземелля є однаковими: в них мають бути умови, оптимальні для благополучної сплячки кажанів, виведення потомства або літування, зустрічей і спілкування між тваринками. Важливо пам'ятати: видозмінення входів у підземелля або його устрою може зробити його непридатним для кажанів або, навіть, призвести до їхньої загибелі.

Кажани дуже прив'язані до своїх підземних квартир. Одне підземелля може бути домом для великої кількості тварин, які прилітають з різних, в тому числі й віддалених, регіонів. Тому турбування тваринок в одному сховищі може мати значні екологічні наслідки для територій, що знаходяться на великій відстані від нього.

Нічниці війчата на зимівлі у підземному бункері.

В гостях у кажанів

Якщо у вас в льосі зимує кажан — це добре і безпечно для людини сусідство.

Відвідування підземелля, в якому живе багато кажанів, потребує особливої відповідальності. Кажани — тендітні і вразливі тварини. Навіть просте перебування людини поруч з кажанами може призвести до їх турбування.

Кажани потребують нашої уваги і доброго ставлення!

Принципи охорони підземних сховищ рукокрилих, а також приклади з різних європейських регіонів — в керівництві EUROBATS: <https://bit.ly/39089MK>

Нічниці водяні на зимівлі